

**СРПСКО КРИСТАЛОГРАФСКО ДРУШТВО
SERBIAN CRYSTALLOGRAPHIC SOCIETY**

**XXV КОНФЕРЕНЦИЈА
СРПСКОГ КРИСТАЛОГРАФСКОГ ДРУШТВА**

Изводи радова

**25th CONFERENCE OF THE
SERBIAN CRYSTALLOGRAPHIC SOCIETY**

Abstracts

Бајина Башта – Bajina Vasta
2018.

XXV KONFERENCIJA SRPSKOG KRISTALOGRAFSKOG DRUŠTVA
Изводи радова

25th CONFERENCE OF THE SERBIAN CRYSTALLOGRAPHIC SOCIETY
Abstracts

Издавач - Publisher:

– Српско кристалографско друштво
Ђушина 7, 11000 Београд, Србија, тел./факс 2635-217
– Serbian Crystallographic Society
Ђушина 7, 11 000 Belgrade, Serbia, phone/fax: +381 11 2635 217

За издавача – For the publisher:

Слађана Новаковић – Slađana Novaković

Уредник – Editor:

Зоран Томић – Zoran Tomić

Технички уредник – Technical editor:

Зоран Томић – Zoran Tomić
Слађана Новаковић – Slađana Novaković

Издавање ове публикације омогућено је финансијском помоћи Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

The publication is financially supported by Ministry of Education, Science and Technological development, Republic of Serbia

© Српско кристалографско друштво – Serbian Crystallographic Society
ISBN 978-86-912959-4-3
ISSN 0354-5741

Штампа – Printing:

COPY CENTAR, Beograd

Тираж – Copies: 100
Београд – Belgrade
2018.

**XXV КОНФЕРЕНЦИЈА
СРПСКОГ КРИСТАЛОГРАФСКОГ ДРУШТВА**

**25th CONFERENCE OF THE
SERBIAN CRYSTALLOGRAPHIC SOCIETY**

НАУЧНИ ОДБОР / SCIENTIFIC COMMITTEE:

др Љиљана Карановић, РГФ Београд / dr Ljiljana Karanović, RGF Beograd
др Оливера Клисурић, ПМФ Нови Сад / dr Olivera Klisurić, PMF Novi Sad
др Срећко Трифуновић, ПМФ Крагујевац / dr Srećko Trifunović, PMF Kragujevac
др Јелена Роган, ТМФ Београд / dr Jelena Rogan, TMF Beograd
др Горан Богдановић, ИНН „ВИНЧА” / dr Goran Bogdanović, INN "Vinča"
др Александар Кременовић, РГФ Београд / dr Aleksandar Kremenović, RGF Beograd
др Наташа Јовић-Орсини, ИНН „ВИНЧА” / dr Nataša Jović-Orsini, INN "Vinča"
др Снежана Зарић, ХФ Београд / dr Snežana Zarić, HF Beograd
др Катарина Анђелковић, ХФ Београд / dr Katarina Anđelković, HF Beograd
др Срђан Ракић, ПМФ Нови Сад / dr Srđan Rakić, PMF Novi Sad
др Марин Тадић, ИНН „ВИНЧА” / dr Marin Tadić, INN "Vinča"
др Александра Дапчевић, ТМФ Београд / dr Aleksandra Dapčević, TMF Beograd
др Предраг Вулић, РГФ Београд / dr Predrag Vulić, RGF Beograd
др Тамара Тодоровић, ХФ Београд / dr Tamara Todorović, HF Beograd

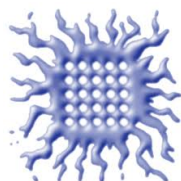
ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР / ORGANIZATION COMMITTEE:

др Слађана Новаковић, ИНН "Винча" / dr Slađana Novaković, INN "Vinča"
др Зоран Томић, ИНН "Винча" / dr Zoran Tomić, INN "Vinča"
др Горан Богдановић, ИНН "Винча" / dr Goran Bogdanović, INN "Vinča"
др Мирјана Милић, ИНН "Винча" / dr Mirjana Milić, INN "Vinča"
др Наташа Јовић-Орсини, ИНН "Винча" / dr Nataša Jović-Orsini, INN "Vinča"
др Марко Родић, ПМФ Нови Сад / dr Marko Rodić, PMF Novi Sad
др Виолета Николић, ИНН "Винча" / dr Violeta Nikolić, INN "Vinča"

ОРГАНИЗАТОРИ / ORGANIZERS

СРПСКО КРИСТАЛОГРАФСКО ДРУШТВО
SERBIAN CRYSTALLOGRAPHIC SOCIETY

ИНСТИТУТ ЗА НУКЛЕАРНЕ НАУКЕ "ВИНЧА"
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
VINČA INSTITUTE OF NUCLEAR SCIENCES
UNIVERSITY OF BELGRADE

ПОКРОВИТЕЉИ / SPONSORS

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ НАУКЕ,
И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE
AND TECHNOLOGICAL
DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC
OF SERBIA

МЕЂУНАРОДНА УНИЈА ЗА
КРИСТАЛОГРАФИЈУ
INTERNATIONAL UNION OF
CRYSTALLOGRAPHY

 ROFA
GOLDEN SPONSOR

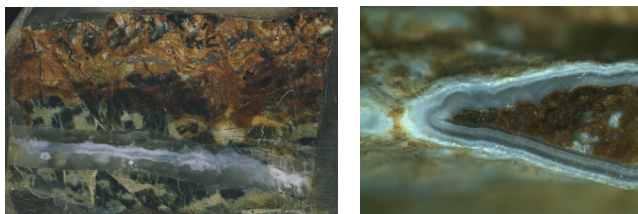
POJAVA OPALSKE MATERIJE U HIDROTERMALNO IZMENJENIM DIJABAZIMA, DEBELO BRDO, PLANINA POVLEN

N. Nikolić^a, S. Kovač^b, P. Dabić^b

^a*Institut za multidisciplinarna istraživanja, Kneza Višeslava 1, 11030 Beograd, Srbija;*

^b*Univerzitet u Beogradu - Rudarsko-geološki fakultet, Đušina 7, 11000 Beograd, Srbija*
e-mail: nnikolic@imsi.bg.ac.rs

U ovom radu opisana je pojava staklaste opalske materije (slika 1) koja oblaže hidrotermalni kanal otkriven u izmenjenom dijabazu. Ovi dijabazi čine tektonski smešteno ekstruzivno magmatsko telo u sklopu vulkanogeno-sedimentnog ofiolitskog melanža, tzv. dijabaz-rožnjačke formacije [1]. Pregledom mikroskopskog preparata utvrđeno je da je izmenjena masa dijabaza izgrađena od različitih domena: plisirano i retikularnog vlaknastog karbonata između kojeg je intersticijska amorfn do lokalno rekristalisala opalska materija. Uočeno je da opalska materija oblaže i alterisanu masu dijabaza gde se javlja u vidu bubrežastih agregata ili bezbojnih i prozračnih mlečnobelih traka koje se naizmenično smenjuju.

Slika 1.

SEM-EDS analizom utvrđeno je da intersticijsku opalsku materiju čini silicija sa tragovima Na, Al i Fe (<0,5 at.%). Trakastu opalsku materiju čini takođe silicija, ali samo sa tragovima Na (<0,5 at%).

Rendgenskom difrakcionom analizom potvrđeno je da su u ispitivanim uzorcima prisutne dve vrste opala različitog stepena uređenja strukture: opal-A i opal-CT. Opal-A je vrlo neuređene strukture, gotovo amorfne. Predstavljen je širokim pikom na 4,2 Å na difraktogramu (slika 2). Opal-CT, čiju strukturu izgrađuju pakovanja tridimita i kristobalita [2], potvrđen je na osnovu pikova sa *d*-vrednostima 4,31–4,32 Å i 4,10–4,11 Å. Na dijagramima se jasno uočava postojanje opala-CT različitog stepena uređenja. Opal-CT 1 pokazuje znatno veći stepen neuređenosti strukture od opala-CT 2. Poređenjem dobijenih rezultata sa rezultatima sistematski ispitivanih opala sa različitim lokaliteta u svetu [3], utvrđeno je da je ispitivani opal-CT izgrađen od preko 85% tridimitske komponente.

[1] S. Mojsilović, I. Filipović, D. Baklajić, I. Đoković, M. Navala, Osnovna geološka karta 1:100000, List Valjevo, Zavod za geološka i geofizička istraživanja, Beograd (1965).

[2] O.W. Flörke, *Neues Jb. Mineral. Monat.*, **10** (1955) 217–224.

[3] C. Ghisoli, F. Caucia, L. Marinoni, *Powder Diffraction*, **25**(3), (2010) 274–282.

THE OCCURENCE OF OPALINE MATTER IN HYDROTHERMALLY ALTERED DIABASE, DEBELO BRDO, POVLEN MOUNTAIN AREA

N. Nikolić^a, S. Kovač^b, P. Dabić^b

^a Institute for Multidisciplinary Research, Kneza Višeslava 1, 11030 Belgrade, Serbia; ^b University of Belgrade, Faculty of Mining and Geology, Đušina 7, 11000 Belgrade, Serbia

e-mail: nnikolic@imsi.bg.ac.rs

In this paper it is described the occurrence of glassy opaline matter (Figure 1) lining hydrothermal vent discovered in altered diabase. These diabase rocks represent tectonically emplaced extrusive igneous body within the volcanic-sedimentary ophiolitic assemblage so called diabase-chert formation [1]. At the microscopic scale, an altered mass of diabase is composed of distinct domains of the wavy and reticular fibrous carbonates interlocking the interstitial patches of the amorphous to locally recrystallised opaline matter. It was observed that the opaline matter lined the altered mass as well, and that it occurs either in the form of boitroidal aggregates or as the alternating colorless and translucent milky white bands.

SEM-EDS analysis revealed that the interstitial opaline matter is silica with traces of Na, Al, Fe (< 0.5 at.%). The banded opaline matter is also silica, however, with traces of Na only (< 0.5 at.%).

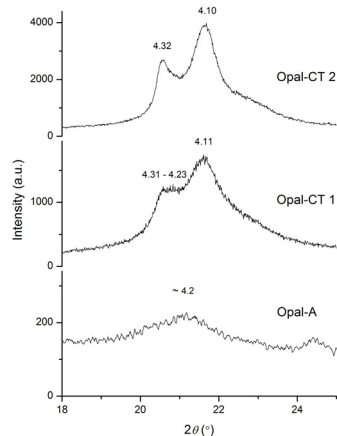

Figure 2.

Further, the X-ray powder diffraction analyses in the examined samples revealed two types of opaline matter of different degree of disorder: opal-A and opal-CT. The structure of opal-A is very disordered, almost amorphous. It is inferred from a broad reflection at *ca.* 4.2 Å in the diffraction pattern (Figure 2). Opal-CT, which structure is disordered, interlayering of crystalline cristobalitic and tridymitic stacking units [2], was confirmed on the basis of reflections with *d*-values of 4.31–4.32 Å and 4.10–4.11 Å. X-ray diffractograms show the existence of opal-CT of a different degree of order. Opal-CT 1 shows a significantly higher degree of disorder with respect to the opal-CT 2 (Figure 2). By comparing the obtained data with the previously published results of systematically examined opals worldwide [3], it is found that the investigated opal-CT comprises over 85% of tridymite.

[1] S. Mojsilović, I. Filipović, D. Baklajić, I. Đoković, M. Navala, Osnovna geološka karta 1:100000, List Valjevo, Zavod za geološka i geofizička istraživanja, Beograd (1965).

[2] O. W. Flörke, *Neues Jb. Mineral. Monat.*, **10** (1955) 217–224.

[3] C. Ghisoli, F. Caucia, L. Marinoni, *Powder Diffr.*, **25**(3), (2010) 274–282.